

A TANÁCS VÉLEMÉNYE

(2006. február 14.)

Lettország aktualizált, a 2005–2008. közötti időszakra szóló konvergenciaprogramjáról

(2006/C 55/11)

AZ EURÓPAI UNIÓ TANÁCSA,

tekintettel az Európai Közösséget létrehozó szerződésre,

tekintettel a költségvetési egyenleg felügyeletének megerősítéséről és a gazdaságpolitikák felügyeletéről és összehangolásáról szóló, 1997. július 7-i 1466/97/EK tanácsi rendeletre ⁽¹⁾, és különösen annak 9. cikke ⁽³⁾ bekezdésére,

tekintettel a Bizottság ajánlására,

a Gazdasági és Pénzügyi Bizottsággal folytatott konzultációt követően,

A KÖVETKEZŐ VÉLEMÉNYT FOGALMAZTA MEG:

- (1) A Tanács 2006. február 14-én megvizsgálta Lettországnak a 2005–2008. közötti időszakra vonatkozó aktualizált konvergenciaprogramját.
- (2) A lett reál GDP-növekedés évente átlagosan 6 % felett volt az elmúlt évtized során. Ezt a növekedési teljesítményt a termelékenység pozitív alakulása, illetve nemrégiben a foglalkoztatottság növekedése jellemezte. A jelentős külső egyensúlytalanságok miatt azonban Lettország továbbra is rá van utalva a tőkebeáramlásokra, a külföldi adósság/GDP arány pedig emelkedett. Az infláció 2003 közepe óta felgyorsult és 6 % felett marad, rontva a gazdaság külső versenyképességét és veszélyeztetve a növekedést. A program alapjául szolgáló makrogazdasági forgatókönyv szerint a reál GDP-növekedés a 2005-ös 8,4 %-ról átlagosan 7,2 %-ra lassul a programidőszak fennmaradó részében. A jelenleg rendelkezésre álló információk alapján úgy tűnik, hogy a forgatókönyv valószínűsíthető növekedési feltételezésekre épül. A program inflációra és a folyó fizetési mérleg hiányára vonatkozó előrejelzései alacsonynak tűnnek.
- (3) A program nagyjából követi a stabilitási és konvergenciaprogramok felépítésére vonatkozóan az új magatartási kódexben meghatározott mintát ⁽²⁾.
- (4) A jelenlegi aktualizálás becslése szerint az államháztartási hiány 2005-ben – 8,4 %-os GDP-növekedést alapul véve – a GDP 1,5 %-a. Ez azt jelenti, hogy a hiány kissé alacsonyabb, a növekedési teljesítmény pedig jelentősen jobb az előző programhoz képest (ahol a GDP 1,6 %-ának megfelelő hiányt, és 6,7 %-os növekedést terveztek). A Bizottság szolgálatainak őszi előrejelzése 9,1 %-os GDP-növekedést alapul véve a GDP 1,2 %-ában becsülte meg a hiányt. A költségvetés végrehajtására vonatkozó friss, készpénzalapú adatok azonban azt jelzik, hogy az eredmények jobbak lesznek az aktualizálásban, illetve a Bizottság szolgálatainak őszi előrejelzésében szereplő adatoknál.
- (5) A korábbi aktualizálásra vonatkozó, 2005. március 8-án elfogadott tanácsi vélemény nem tartalmazott szakpolitikai javaslatokat. Kijelentette azonban, hogy a konszolidációs pálya és a költségvetési egyenleg megfelelőségének értékelése a külső egyensúly kedvező alakulásától, a gazdaságban jelentkező keresleti nyomásoktól, valamint az infláció mérséklésétől (amely nemrégiben érte el legmagasabb értékét) függ.

⁽¹⁾ HL L 209., 1997.8.2., 1. o. Az 1055/2005/EK rendelettel (HL L 174., 2005.7.7., 1. o.) módosított rendelet. Az e szövegben említett dokumentumok megtalálhatók a következő internetes oldalon:
http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

⁽²⁾ Hiányosságokat mutat azonban az új magatartási kódex által előírt opcionális adatok biztosításának terén (különösen a munkaerő-termelékenység ledolgozott órákra vetített adatai hiányoznak).

- (6) Az aktualizált program az államháztartási hiány szerény csökkentését tűzi ki célul. Az aktualizálás a következőképpen tervezi az államháztartási hiány alakulását: 2005-ben 1,5 %, 2006-ban 1,5 %, 2007-ben 1,4 %, és az utolsó évben, 2008-ban 1,3 %. Az elsődleges egyenleg ugyanebben az időszakban a tervek szerint 0,1 százalékponttal csökken. A tervek szerint a GDP arányos bevételek és kiadások egyaránt emelkedni fognak a programidőszak során (2,1 illetve 1,9 százalékponttal). A tervek szerint leginkább az állami beruházások (a GDP 2,3 %-ának megfelelő 2005-ös értékről 2008-ra a GDP 3,3 %-ára) és a nem elkülönítetten azonosított „egyéb kiadások” (a GDP 12,3 %-ának megfelelő 2005-ös értékről 2008-ra a GDP 13,8 %-ára) emelkednek, legnagyobb mértékben pedig a nem természetbeni társadalmi transzferek (a GDP 9,3 %-ának megfelelő 2005-ös értékről 2008-ra a GDP 8,9 %-ára) csökkennek. A korábbi aktualizáláshoz képest a 2005. novemberi aktualizálás nagyjából megerősíti a tervezett kiigazítást, noha a növekedési kilátások jelentősen jobbak.
- (7) A közösen megállapított módszertan használatával a Bizottság szolgálatai a program alapján számításokat végeztek, ezek szerint a strukturális egyenleg – azaz a ciklikus hatásoktól megtisztított költségvetési egyenleg az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések figyelmen kívül hagyása után – várhatóan csak kissé javul a programidőszak során (a GDP kb. ¾ százalékpontjával). A költségvetési erőfeszítéseket elsősorban az időszak végére tervezik, és azokra az évekre összpontosítják őket, amelyekben a kibocsátási rés a becslések szerint negatív. A Stabilitási és Növekedési Paktumban előírtak szerint az aktualizált program a költségvetési egyenlegre nézve a „GDP kb. 1 %-ának megfelelő” strukturális hiányt azonosít középtávú célkitűzésként, amit a programidőszak utolsó évére kívánnak megvalósítani. Mivel a program középtávú célkitűzése meghaladja a minimálisan szükséges értéket (a becslések szerint a GDP kb. 2 %-ának megfelelő hiány), annak megvalósítása biztosítja a szükséges biztonsági sávot a túlzott hiány felmerülésével szemben. A program középtávú célkitűzése nem lépi túl az euro-övezet és az ERM-II. tagállamai számára a Stabilitási és Növekedési Paktumban és a magatartási kódexben meghatározottakat, valamint hosszú távon megfelelően tükrözi az adóssághányad és a potenciális kibocsátás átlagos növekedését. Figyelembe véve azonban a fenntartható gazdasági konvergencia fentebb bemutatott kockázatait, a jelenleg tervezettnél ambiciózusabb költségvetési egyenlegekre volna szükség.
- (8) A költségvetés akár rosszabban is alakulhat a programban előrejelzettnél. Bár a korábbi költségvetések alapját képező növekedési előrejelzések és adórugalmassági feltételezések rendszerint óvatosnak bizonyultak, a jelenlegi program adórugalmassági feltételezéseire nézve ez már nem szükségszerűen igaz: ezek ugyanis kedvezőnek tűnnek. A program ezenkívül számos olyan (javasolt) szociálpolitikai intézkedésről tesz említést, amelyek az ilyen kiadások növekedését eredményeznék, holott a program ezek csökkenését jelzi előre.
- (9) E kockázatértékelés fényében a programban költségvetési irányvonala lehet, hogy nem elégséges ahhoz, hogy a programidőszak végére a Paktum értelmében megfelelőnek tekinthető strukturális költségvetési egyenleget érjenek el. A fent említetteknek megfelelően a programban meghatározottnál ambiciózusabb stratégiára is szükség lenne. A program középtávú célkitűzése irányában történő kiigazításnak a program által implikált üteme lassabb a Stabilitási és Növekedési Paktumban meghatározott, a strukturális egyenlegnek a GDP 0,5 százalékának megfelelő (gazdaságilag kedvező időszakokban ennél magasabb) éves javításánál. Amennyiben a 2005-ös eredmények a vártnál jelentősen jobbak, a 2006-os célokat pedig megtartják, akkor az a strukturális egyenleg 2006. évi lehetséges romlását implikálja, ami viszont a költségvetés jelentős tehermentesülésének felelne meg a továbbra is nagyon erős keresleti nyomások és a releváns stabilitási kockázatok kontextusában.
- (10) A Stabilitási és Növekedési Paktum szerint a program középtávú célkitűzése felé vezető kiigazítási pálya meghatározásakor, illetve a program középtávú célkitűzésétől való átmeneti eltérés engedélyezésekor figyelembe kell venni azokat a „nagyobb horderejű szerkezeti reformokat”, amelyek érezhető hatást gyakorolnak az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságára. A program megjegyzi, hogy a folyamatban lévő nyugdíjreform, valamint a második pillér bevezetése fokozatosan csökkenteni fogja a szociális biztonsági járulékok hányadát az államháztartási egyenlegben a 2004-es szinthez képest. A nyugdíjreform nettó költsége a program becslése szerint 2005-ben a GDP 0,25 %-ával egyenlő, ami 2008-ra fokozatosan eléri a GDP 1¼ %-át. Ez lehetővé teszi a program középtávú célkitűzése felé vezető, az előírások értelmében a GDP 0,5 %-ának megfelelő éves kiigazítási pályától való átmeneti eltérést, ugyanis a program megfelelőképpen részletezi az alapul szolgáló strukturális reformokat, és ezek a reformok jelentős pozitív hatást gyakorolnak az államháztartás hosszú távú fenntarthatóságára. 2006 tekintetében azonban a kiigazítás – figyelembe véve a strukturális reformokat

is – nem felel meg teljes mértékben a Stabilitási és Növekedési Paktumnak. Mindazonáltal a program valamennyi évében biztosítják a biztonsági sávot a hiányra vonatkozó, a GDP 3 %-ában meghatározott referenciaérték túllépésének elkerülésére. A program középtávú célkitűzése felé vezető kiigazítás programhoz képesti gyorsítására fentebb tett javaslat teljesíthetőnek tűnik, mivel a becslések szerint a nyugdíjreform nettó költségei a program első éveiben mérsékeltek.

- (11) Az adóssághányad 2005-ben a becslések szerint a GDP 14,9 %-a, amely jóval a Szerződésben meghatározott, a GDP 60 %-át kitevő referenciaérték alatt van. Az adóssághányad az előrejelzések szerint nagyon kis mértékben csökken a programidőszak során, 2008-ra eléri a GDP 14,7 %-át, a tartós hiány hatásait pedig jelentős mértékben tompítja a magas nominális GDP-növekedés.
- (12) Az államháztartás fenntarthatóságának tekintetében Lettország kismértékű kockázattal szembesül a népességelőregedés becsült költségvetési költségei folytán⁽¹⁾. A bruttó adósság jelenleg nagyon alacsony szintje az előrejelzések szerint a 2005–2050 előrejelzési időszak során végig a GDP 60 %-ában meghatározott referenciaérték alatt marad. Lettország jelenleg egy 1996-ban megindított nyugdíjreformot hajt végre, amely jelentős mértékben hozzájárul a népességelőregedés költségvetési kihatásainak ellensúlyozásához.
- (13) Az államháztartás terén tervezett intézkedések nagyjából összhangban vannak a 2005–2008 időszakra vonatkozó integrált iránymutatásokban szereplő átfogó gazdaságpolitikai iránymutatásokkal. A konvergenciaprogram ismerteti a foglalkoztatást és a növekedést támogató intézkedéseket (a bevételi és kiadási struktúra átalakítása (közvetlen helyett közvetett adóztatásra való átállás, a transzferek csökkentése), valamint az állami beruházási kiadások elsőbbségivé tétele). Mindazonáltal jobban kellene összpontosítani a kulcsfontosságú célkitűzések – mint például az infláció megfékezése, a fizetési mérleg egyensúlytalanságának kezelése, a foglalkoztatottsági arány emelése a munkaerőpiaci beilleszkedés előmozdítása révén – elérésére.
- (14) Lettország 2005. október 21-én – a növekedést és foglalkoztatást szolgáló megújult lisszaboni stratégiával összefüggésben – benyújtott nemzeti reformprogramja az államháztartást befolyásoló fő kihívásként a makrogazdasági stabilitás biztosítását azonosítja, és ebben alapvető szerepet játszik a költségvetési fegyelem, valamint a költségvetés-tervezési eljárások megerősítése. A konvergenciaprogram költségvetési előrejelzései figyelembe veszik a nemzeti reformprogramban meghatározott, korlátozott számú konkrét reformintézkedés költségvetési hatásait. A konvergenciaprogramban tervezett államháztartási intézkedések összhangban vannak a nemzeti reformprogramban tervezett intézkedésekkel. Amint az korábban említésre került, a konvergenciaprogram ismerteti a foglalkoztatást és a növekedést támogató intézkedéseket (a bevételi és kiadási struktúra átalakítása (közvetlen helyett közvetett adóztatásra való átállás, a transzferek csökkentése), valamint az állami beruházási kiadások elsőbbségivé tétele).

A fenti értékelés, valamint a fenntartható konvergencia (amelynek eléréséhez hozzátartozik a külső egyensúlytalanság csökkentése és az infláció megfékezése is) biztosítása szükségességének fényében a Tanács felkéri Lettországot, hogy vegye fontolóra a jelenleg tervezettnél ambiciózusabb költségvetési egyenlegek elérését, 2006 tekintetében is, főként a programban megállapított középtávú célkitűzés elérésének előrehozatala és annak a programidőszak során való megtartása révén, valamint azáltal, hogy „kedvező időszakokban” kerül a prociklikus költségvetési politikák alkalmazását.

A kulcsfontosságú makrogazdasági és költségvetési előrejelzések összehasonlítása

		2004	2005	2006	2007	2008
Reál GDP (%-os változás)	KP 2005. nov.	8,5	8,4	7,5	7,0	7,0
	COM 2005. nov.	8,3	9,1	7,7	7,1	nincs adat
	KP 2004. dec.	8,1	6,7	6,5	6,5	nincs adat

⁽¹⁾ A hosszú távú fenntarthatósággal kapcsolatos részletek a programnak a Bizottság szolgálatai által végzett technikai értékelésében találhatóak:
(http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm).

		2004	2005	2006	2007	2008
HICP-infláció (%)	KP 2005. nov.	6,2	6,9	5,6	4,3	3,5
	COM 2005. nov.	6,2	6,8	6,0	4,8	nincs adat
	KP 2004. dec.	6,2	4,3	3,0	3,0	nincs adat
Kibocsátási rés (a potenciális GDP %-ában)	KP 2005. nov. ⁽³⁾	0,5	0,8	0,4	- 0,5	- 1,1
	COM 2005. nov. ⁽³⁾	0,1	0,8	0,3	- 0,7	nincs adat
	KP 2004. dec. ⁽³⁾	1,6	0,9	0,0	- 0,5	nincs adat
Államháztartási egyenleg ⁽¹⁾ (a GDP %-ában)	KP 2005. nov.	- 1,0	- 1,5	- 1,5	- 1,4	- 1,3
	COM 2005. nov.	- 1,0	- 1,2	- 1,5	- 1,5	nincs adat
	KP 2004. dec.	- 1,7	- 1,6	- 1,5	- 1,4	nincs adat
Elsődleges egyenleg (a GDP %-ában)	KP 2005. nov.	- 0,2	- 0,7	- 0,8	- 0,6	- 0,6
	COM 2005. nov.	- 0,2	- 0,5	- 0,8	- 0,8	nincs adat
	KP 2004. dec.	- 0,9	- 0,8	- 0,8	- 0,7	nincs adat
Ciklikus hatásoktól megtisztított egyenleg = strukturális egyenleg ⁽²⁾ (a GDP %-ában)	KP 2005. nov. ⁽³⁾	- 1,1	- 1,7	- 1,6	- 1,3	- 1,0
	COM 2005. nov. ⁽⁴⁾	- 1,0	- 1,5	- 1,6	- 1,3	nincs adat
	KP 2004. dec.	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat	nincs adat
Bruttó államadósság (a GDP %-ában)	KP 2005. nov.	13,1	14,9	13,6	13,7	14,7
	COM 2005. nov.	14,7	12,8	13,0	13,2	nincs adat
	KP 2004. dec.	14,2	1,5	15,8	15,0	nincs adat

Megjegyzések:

⁽¹⁾ A hiány tartalmazza a folyamatban lévő nyugdíjreform (második pillér bevezetése) nettó költségeit. A költségek a becslések szerint a következőképpen alakulnak: 2005-ben a GDP 0,27 %-a, 2006-ban a GDP 0,37 %-a, 2007-ben a GDP 0,62 %-a és 2008-ban a GDP 1,32 %-a.

⁽²⁾ Ciklikus hatásoktól megtisztított egyenleg (ugyanúgy, mint a megelőző sorokban) az egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések figyelmen kívül hagyása után. A ciklikus hatásoktól megtisztított egyenleg programban tervezett évek közötti javulása, a nyugdíj-reform lépcsőzetes végrehajtása hatását figyelembe véve a következőképpen alakulna: 2006-ban a GDP 0,2 %-a, 2007-ben 0,6 %-a, és 2008-ban 1,0 %-a, tehát a 2006–2008. közötti időszakban átlagosan 0,6 %. Mivel a programban nem szerepelnek egyéb egyszeri és átmeneti intézkedések, a ciklikus hatásoktól megtisztított egyenleg megegyezik a strukturális egyenleggel.

⁽³⁾ A Bizottság szolgálatainak számításai a program információi alapján.

⁽⁴⁾ A Bizottság szolgálatainak előrejelzéseiben nincsenek egyszeri és egyéb átmeneti intézkedések.

⁽⁵⁾ A 2004–2007 időszak lehetséges becsült növekedési értékei alapján (rendre 7,9 %, 8, 3%, 8,3 % és 8,2 %).

Forrás:

Konvergenciaprogram (KP); a Bizottság szolgálatainak 2005. őszi gazdasági előrejelzései (COM); a Bizottság szolgálatainak számításai.